

عنوان مقاله:

تفاوت مبنایی قاعده احسان و ائتمان و آثار آن با تکیه بر دیدگاه امام خمینی (ره)

محل انتشار:

فصلنامه علمی پژوهشی متین (امام خمینی و انقلاب اسلامی)، دوره 25، شماره 98 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

محسن واثقی - استادیار گروه حقوق، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

سیده فاطمه هاشمی - استادیار دانشکده حقوق دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

محمد مهریار - استادیار دانشکده حقوق دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.

خلاصه مقاله:

قاعده احسان و ائتمان به عنوان دو قاعده مهم در اسقاط ضمان شناخته می شوند. اهمیت پرداختن به این دو قاعده از آن روست که در بسیاری از ابواب فقهی برای نفی ضمان به آن ها استناد می شود. باوجوداین، در کلمات فقها مرزبندی دقیقی در ارتباط با حیطه شمول این دو قاعده به عمل نیامده است. نسبت سنجی این دو قاعده می تواند اثرات مهمی در بسیاری از مسائل فقهی و حقوقی به ارمغان آورد. از خلال مباحثی که امام خمینی در کتب فقهی خود بیان نموده اند این گونه به نظر می رسد که موضوع قاعده احسان اذن شرع و عقلا به اتلاف و عمل ملازم با آن است. پس هر جا که مصلحت تلف بیش از مفسده آن باشد، موضوعی برای اجرای قاعده احسان است. از آن سو موضوع قاعده ائتمان مطلق امانات شرعی و مالکی که اذن مالکی و شرعی به غیر از اتلاف و عمل ملازم با آن تعلق گرفته است. همچنین رویکرد امام خمینی در ارتباط با نسبت این دو قاعده با ادله عام ضمان آن است که خروج قاعده احسان از ادله ضمان، تخصصی و خروج قاعده ائتمان به تخصیص است. تبیین تفاوت ماهوی این دو قاعده آثاری دارد که در مقاله بدان پرداخته شده است. ازجمله این آثار عدم امکان اشتراط مسئولیت و ضمان در قاعده احسان و امکان اشتراط ضمان در قاعده ائتمان است.

کلمات کلیدی:

خروج تخصصی، خروج تخصیصی، ضمان، قاعده احسان، قاعده ائتمان، متعلق اذن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1820174>

